

Μικρή συμβολή στο διάλογο για τὸ Οὐκρανικὸ «Αὐτοκέφαλο», ΜΕΡΟΣ Β΄

Πρωτοπρεσβύτερος

Ἀναστάσιος Κ. Γκοτσόπουλος

Ἐφημέριος Ἱ. Ν. Ἁγ. Νικολάου Πατρῶν

τηλ. 6945-377621, agotsopo@gmail.com

Πάτρα 4.2.2019

ΜΕΡΟΣ Β΄

Οὐκρανικὸ Αὐτοκέφαλο ἢ κακοκέφαλο;

Στὸ α΄ μέρος τῆς μικρῆς συμβολῆς μας προσκομίσαμε ἐπίσημα στοιχεῖα, ἔγγραφα καὶ ἐκδόσεις κυρίως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (Τυπικὰ 11-17^{ου} αἰ., Συναγμάτια 18-20^{ου} αἰ.), μελέτες στελεχῶν καὶ συνεργατῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (Ἀρχαιο-φύλακας τοῦ Οἰκ. Θρόνου Κ. Δελλικάνης, π. Θ. Ζήσης, Β. Σταυρίδης, Βλ. Φειδᾶς, Γρ. Λαρεντζάκης) καθὼς καὶ ἐπίσημα διατυπωμένες θέσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου (ἐπιστολές, ὁμιλίες). Ὅλα τὰ ἀνωτέρω στοιχεῖα συνομολογοῦν μία ἀπολύτως βέβαιη ἐκκλησιαστικὴ πραγματικότητα: **τοὺς τελευταίους τρισεῖμισι αἰῶνες ἢ «Μητρόπολις Κυόβου» ἢ «Μικρὰ Ρωσία», μέρος τῆς σημερινῆς Οὐκρανίας, ἀστασίαστα ὑπαγόταν στὴν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας καὶ τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Μόσχα ἀσκοῦσε τὴν πλήρη κανονικὴ δικαιοδοσία του** σὲ ὅλα τα ζητήματα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καὶ κυρίως στὰ δύο καίριας σημασίας σημεία τῆς ἐκλογῆς καὶ κρίσεως τῶν ἐπισκόπων, ἐνῶ οἱ κάτοικοι τῆς Οὐκρανίας **συμμετεῖχαν ἐνεργά** σὲ ὅλες τὶς ἐκφάνσεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς τοῦ Πατριαρχείου τῆς Μόσχας (ἐνοριακὴ ζωὴ, μοναχισμὸς θεολογικὲς σπουδές, διοίκηση).

Θὰ μπορούσε κάποιος νὰ ἰσχυριστεῖ – δικαίως ἀπὸ μία πλευρὰ – ὅτι ἡ παράθεση τῶν ἀνωτέρω ἀδιαμφισβητήτων ἱστορικῶν στοιχείων εἶναι τελείως περιττὴ, διότι γιὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ ὑπάρχει ἓνα ἄλλο **ὑψιστο κριτήριο** τὸ ὁποῖο αὐτὸ καὶ μόνο σὲ παρόμοιες περιπτώσεις ἀποφαίνεται τελεσίδικα: ἡ **ἐκκλησιαστικὴ ἐμπειρία καὶ ζωὴ** ἢ μὲ ἄλλα λόγια αὐτὸ ποὺ ἔγραψε ὁ Βικέντιος Λερίνης «quod ubique, quod semperque, quod ab omnibus creditum est» («ὄ,τι παντοῦ, πάντοτε καὶ ὑπὸ πάντων ἐπιστεύθη»). Αὐτὸ τὸ ὁποῖο στὴν κανονικὴ παράδοση ἔχει χαρακτηριστεῖ ὡς **«ἔθος»** [43] **καὶ ἔχει ἐφαρμογὴ ἀκόμα καὶ σὲ ζητήματα κανονικῆς δικαιοδοσίας.** Ἄλλωστε τὸ αὐτοκέφαλο τῆς

Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου ἐπικυρώθηκε ὑπὸ τῆς Γ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου (431 μΧ) ἀκριβῶς λόγῳ τοῦ **ἐπικρατήσαντος ἐθίμου** οἱ ἐν Κύπρῳ ἐπίσκοποι νὰ χειροτονοῦνται ἀπὸ τῆ Σύνοδό τους καὶ ὄχι ἀπὸ τὸν Θρόνο τῆς Ἀντιοχείας: *«ἔξουσι τὸ ἀνεπηρέαστον καὶ ἀβίαστον οἱ τῶν ἀγίων ἐκκλησιῶν, τῶν κατὰ τὴν Κύπρον, προεστῶτες, κατὰ τοὺς κανόνας τῶν ὁσίων Πατέρων, καὶ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν, δι' ἑαυτῶν τὰς χειροτονίας τῶν εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων ποιούμενοι· τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων διοικήσεων, καὶ τῶν ἀπανταχοῦ ἐπαρχιῶν παραφυλαχθήσεται· ...*
Ἔδοξε τοίνυν τῇ ἀγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ, σώζεσθαι ἐκάστη ἐπαρχία καθαρᾷ καὶ ἀβίαστα τὰ αὐτῇ προσόντα δίκαια ἐξ ἀρχῆς καὶ ἄνωθεν, κατὰ τὸ πάλαι κρατῆσαν ἔθος» (κανόνας Γ-8).
Σχετικοὶ εἶναι καὶ οἱ πολὺ σημαντικοὶ κανόνες **A-6, B-2, Δ-28** ποὺ ἀφοροῦν σὲ κανονικὴ δικαιοδοσία ἐπαρχιῶν.

Τοὺς τελευταίους, λοιπόν, τρισεῖμισι αἰῶνες **«κατὰ τὸ πάλαι κρατῆσαν ἔθος»**, «παντοῦ, πάντοτε καὶ ὑπὸ πάντων ἐπιστεύθη» καὶ διεκηρύχθη ὅτι ἡ «Μικρὰ Ρωσία» ὑπαγόταν στὴν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας.

Συνεπῶς, ἡ ἐκκλησιατικὴ ἐμπειρία-παράδοση ἔχει πανορθόδοξως ἀποφανθεῖ καὶ ἐναπόκειται σὲ ἓνα ἕκαστο, ὡς τοπικὲς Ἐκκλησίες καὶ ὡς πρόσωπα ὁ σεβασμὸς τῆς.

A. ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΦΥΓΗ ΠΑΡΑΝΟΗΣΕΩΝ (ἠθελημένων καὶ μὴ...)

1. ΠΟΙΟΣ ΧΟΡΗΓΕΙ ΤΟ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟ;

Ἀσφαλῶς, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ὑπὸ προϋποθέσεις[44]!

Τίποτα στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δὲν γίνεται χωρὶς τὶς προϋποθέσεις, τὶς ὁποῖες ἔχει θεσμοθετήσῃ ἡ ἐκκλησιαστικὴ παράδοση. Μόνο ὁ πάπας μπορεῖ νὰ ἐνεργεῖ ἄνευ προϋποθέσεων ὡς ...ἀλάθητος!
Βέβαια, ἀκόμα καὶ αὐτὸς μόνον ὅταν ὁμιλεῖ *ex cathedra*, ὄχι πάντοτε...

2. ΔΙΚΑΙΟΥΤΑΙ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ ΤΗΝ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΙΑ;

Ἀσφαλῶς, Ναί! Ὅμως, ὑπὸ προϋποθέσεις.

Διότι κανένα δικαίωμα στὴν Ἐκκλησία δὲν ὑφίσταται ἀπροϋπόθετα. Προσοχή, ὁμως: Μόνο ἡ Ἐκκλησία δικαιούται τὴν αὐτοκεφαλία... Οὔτε τὸ κράτος, οὔτε θρησκευτικὲς ομάδες...

B. Η ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ καὶ τὰ ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΙΜΗΣ

Από τους πρώτους χριστιανικούς αιώνες πρωταρχικό και κύριο μέλημα τῆς Ἐκκλησίας ἦταν ἡ μὲ κάθε τρόπο καὶ μέσο **διακράτηση τῆς ἐν Ἀληθείᾳ ἐνότητάς Της**. Αὐτὸ ἐπέδιώξε καὶ μὲ τὴ διοικητικὴ Της διάρθρωση. Ἀρχικά, στὸ ἐπίπεδο τῆς ἀπλῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπαρχίας, τόνισε τὴν ἐπισκοπικὴ διακονία καὶ τὴν ἐπιφόρτισε μὲ αὐξημένη διοικητικὴ εὐθύνη, ἐνῶ πολὺ σύντομα συνέστησε εὐρύτερες διοικητικὲς μονάδες στὶς ὁποῖες ὑπάγονταν περισσότερες ἐκκλησιαστικὲς ἐπαρχίες (Μητροπολιτικὸ σύστημα ἢ τῆς Ἐξαρχίας), καὶ ἀργότερα, στὴν Δ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο (451) ὑπερύψωσε ὀρισμένους Θρόνους σὲ Πατριαρχεῖα παρέχοντάς τους «**πρεσβεῖα τιμῆς**» καὶ ὑπερμητροπολιτικὴ ἀρμοδιότητα (Ρώμη, Κωνσταντινούπολη, Ἀλεξάνδρεια, Ἀντιόχεια, Ἱεροσόλυμα). Ἡ σύμπραξη καὶ συνεργία τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπαρχιῶν σὲ ὀρισμένα ζητήματα συντελεῖτο σὲ Συνόδους (Τοπικὲς, Ἐπαρχιακὲς, Πατριαρχικὲς, Ἐνδημοῦσες, Οἰκουμενικὲς κλπ), στὶς ὁποῖες προσέρχονταν οἱ ἐπίσκοποι κομίζοντες τὸ ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα τῶν ὑπ'αὐτῶν ἐπαρχιῶν. Ἔτσι, ἔχουμε ἀπὸ τοὺς πρώτους χρόνους πολυάριθμες τοπικὲς Συνόδους νὰ ἀντιμετωπίζουν διάφορα ζητήματα ποὺ ἀπαιτοῦσαν κοινὴ ἀντιμετώπιση. Αὐτὴ ἡ “λογικὴ” τῆς ἐκκλησιαστικῆς διάρθρωσης “ἀντέξε” στὸ χρόνο καὶ στὶς μεταβληθεῖσες ἱστορικὲς συνθηκὲς (Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία, ἐξάπλωση Ἰσλάμ, πτώση Κωνσταντινουπόλεως, Ὄθωμανικὴ κυριαρχία, νεότερα ἔθνη κράτη) καὶ προσαρμοσμένη ἰσχύει καὶ σήμερα στὴν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία. Βέβαια, τὰ πέντε, ἀρχικά, Πατριαρχεῖα, μειώθηκαν σὲ τέσσερα μὲ τὴν ἀποστασία τῆς Ρώμης ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία (1054 μΧ) καὶ στὴ συνέχεια αὐξήθηκαν σὲ 14 τοπικὲς Αὐτοκέφαλες ἐκκλησιαστικὲς ὀντότητες (Πατριαρχεῖα καὶ Αὐτοκέφαλες Ἐκκλησίες). Σκοπὸς αὐτῆς τῆς διαρθρώσεως εἶναι ἡ **ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας**, ἡ ὁποία γιὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοση εἶναι μεῖζον ζήτημα, παράλληλα μὲ τὴν **πιστότητα στὴν ἀποκαλυφθεῖσα εὐαγγελικὴ ἀλήθεια**.

Θεμελιώδεις κανονικὲς ἀρχές, ποὺ διέπουν ὀλόκληρη τὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοση εἶναι ὁ σεβασμὸς στὴν **ἐδαφικὴ κανονικὴ δικαιοδοσία** κάθε τοπικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ **κανονικὴ δικαιοδοσιακὴ πληρότητα**, δηλαδὴ, ὅτι κάθε τοπικὴ Ἐκκλησία – ἀνεξάρτητα μὲ τὸ μέγεθος ἢ τὴν ἱστορία τῆς ἢ τὴ “δύναμή” τῆς – εἶναι ἀπολύτως κυρίαρχη νὰ διοικεῖ τὰ τοῦ οἴκου τῆς χωρὶς ἔξωθεν παρεμβάσεις ἀπὸ ἄλλες τοπικὲς Ἐκκλησίες. Μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο ἀποθαρρύνεται ἡ ἀλαζονεῖα τῶν ἰσχυρῶν Ἐκκλησιῶν, περιορίζεται ἡ καταδυνάστευση τῶν μικροτέρων καὶ ἀδυνάμων, ἐξασφαλίζεται ὁ σεβασμὸς μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τελικὰ ἐπιτυγχάνεται τὸ μέγα ζητούμενο ποὺ εἶναι ἡ **ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας**.

Ἡ ὁποιαδήποτε ὑπερόρια παρέμβαση χωρὶς τὴν ἄδεια τῆς κανονικῆς Ἀρχῆς (ἐπισκόπου) στὰ ἐσωτερικὰ μιᾶς ἐκκλησιαστικῆς ἐπαρχίας (ἐπισκοπῆς) ἢ τοπικῆς Ἐκκλησίας – ἀκόμα καὶ ἡ ἀπλὴ ἱεροπραξία – χαρακτηρίστηκε στὴν κανονικὴ ὀρολογία ὡς «**εἰσπήδηση**» καὶ ἐπισύρει σοβαρὲς κανονικὲς ποινὲς (καθαίρεση, ἀναθεματισμὸς). Ἡ κανονικὴ, συνοδικὴ καὶ σύνολη ἢ ἐκκλησιαστικὴ παράδοση εἶναι ἐξαιρετικὰ αὐστηρή, διότι ἡ συμπεριφορὰ αὐτὴ ὑποδηλώνει ἔλλειψη σεβασμοῦ στὴν ἐκκλησιαστικὴ τάξη καὶ αἰτία καὶ ἀφορμὴ διχοστασίας καὶ ἀταξίας καί, τελικά, διάσπαση τῆς

περιπόθητης ένότητας τῆς Ἐκκλησίας.

Ὅταν ὅμως παρίστατο ζήτημα ποῦ κλονίζε τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐνότητα ἢ τὴν πιστότητα στὴν ἀλήθεια μιᾶς τοπικῆς Ἐκκλησίας, ἐκαλεῖτο ἡ κάθε τοπικὴ Ἐκκλησία νὰ τὸ ἀντιμετωπίσει. Σὲ περίπτωσι ποῦ ἡ τοπικὴ Ἐκκλησία ἀρνεῖτο ἢ ἀδυνατοῦσε νὰ τὸ ἐπιλύσει ἀναλαμβάνονταν πρωτοβουλία καὶ συγκροτεῖτο **Σύνοδος περισσοτέρων τοπικῶν Ἐκκλησιῶν** (Τοπικὴ) ἢ ὅλων τῶν Ἐκκλησιῶν (Πανορθόδοξη ἢ Οἰκουμενικὴ) ποῦ ἐπιλαμβάνονταν τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος.

Στὴ διαδικασία αὐτὴ ἰδιαίτερα σημαντικὸς ἦταν ὁ ρόλος τῶν ἐπιφανῶν Θρόνων καὶ ἰδιαιτέρως τοῦ **Θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως**, ὁ ὁποῖος ἔχε τιμηθεῖ μὲ ἐξαιρετικὰ «πρεσβεῖα τιμῆς» δεῦτερος στὴν τάξι μετὰ τὴν πρεσβυτέρα Ρώμη (κανόνας Β-3, Δ-28 καὶ Στ-39) καὶ πρῶτος πλέον, μετὰ τὴν ἀποστασία τῆς Ρώμης.

Ἄς μὴ μᾶς διαφεύγει ὅτι ἡ ἔκπτωσι τῆς «περιωνύμου Ρώμης» ὀφείλετο, μετὰξὺ ἄλλων, καὶ στὴν ἀλλοίωσι τοῦ χαρακτήρα τῶν «πρεσβεῖων τιμῆς» ποῦ ἀδιαμφισβήτητα τῆς ἀναγνώριζε ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία. Θέλησε ὁ πάπας νὰ μετατρέψει τὴν τιμητικὴν πρωτοκαθεδρία σὲ δικαιοδοτικὴ ἐξουσία. Ἔτσι, σιγὰ-σιγὰ διαμορφώθηκε τὸ **παπικὸ ἐξουσιαστικὸ πρωτεῖο**: ἡ ἀπαίτησι νὰ ἐπεμβαίνει αὐτὸς μόνος σὲ κάθε τοπικὴ Ἐκκλησία ὅταν ἐδημιουργεῖτο κάποιο πρόβλημα, χωρὶς τὴν κοινὴν ἐν Συνόδῳ διαβούλευσι μὲ τοὺς ἄλλους ὁμοθρόνους του. Ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία σεβόμενη τὸ **συνοδικὸ σύστημα** ἀρνεῖται κατηγορηματικὰ τὸ παπικὸ πρωτεῖο ἐξουσίας καὶ προτείνει **τὴν ἐν Συνόδῳ κοινὴν διαβούλευσι** καὶ ἐπίλυσι τῶν ζητημάτων ποῦ ἄπτονται τῶν κοινῶν μετὰξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ζητημάτων ἢ μειζόνων ζητημάτων ποῦ κλονίζουν τὴν ὑπαρξὴ μιᾶς Ἐκκλησίας.

Ἔτσι, τὰ «πρεσβεῖα τιμῆς» συνίστανται – μετὰξὺ ἄλλων – ὄχι στὴν ἐξουσία λήψεως ἀποφάσεως (αὐτὸ εἶναι παπικὸ πρωτεῖο ἐξουσίας) γιὰ ἓνα ζήτημα, ἀλλὰ στὴν **πρωτοβουλία καὶ τὸ συντονισμὸ** τῶν ἀρμοδίων (προκαθημένων ἢ ἐκπροσώπων τοπικῶν Ἐκκλησιῶν) γιὰ κοινὴν ἐν Συνόδῳ **διαβούλευσι καὶ συναπόφασιν** ἐπὶ τοῦ ἀνακύψαντος ζητήματος. Τὴν πρόσκλησι, τὴν προεδρία, τὸ συντονισμὸ, τὴν πρὸς τὰ ἔξω ἔκφρασι τῆς συνοδικῆς ἀπόφασιν, τὴν ὑλοποίησίν της, ἀσφαλῶς, τὴν ἔχει ὁ τιμηθεὶς μὲ τὰ «πρεσβεῖα τιμῆς» Θρόνος, δηλαδὴ ὁ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀναμφισβήτητα, αὐτὴ εἶναι ἡ ἀπὸ αἰώνων πράξι καὶ πρακτικὴ τῆς Ἐκκλησίας σὲ σοβαρὰ διεκκλησιαστικὰ ζητήματα. Μόνον σὲ δύσκολες ἱστορικὰ συνθήκες ἢ σὲ ἐξαιρετικὰ ἐπείγουσες περιπτώσεις μπορεῖ νὰ δικαιολογηθεῖ ἢ κατ' οἰκονομία, πρὸς καιρὸν ἀπόκλισι ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν αὐτὴ παράδοσι. Ἡ ἐξαίρεσι, ὅμως, αὐτὴ δὲν μπορεῖ νὰ μετατραπεῖ σὲ κανόνα καὶ ἀκρίβεια. Ἐπίσης, ἐξαίρεσι ἀπὸ τὴν ἀνωτέρω πρακτικὴν διακαίολογεῖται μόνον σὲ περίπτωσι αἰρέσεως καὶ ὄχι σὲ ἀπλὸ κανονικὸ ζήτημα.

Ἡ ὑπέρβασι τῶν ἀνωτέρω ἀπὸ τὸν Θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἡ ἀπόπειρα αὐτὸς νὰ ἀποφασίζει κυριαρχικὰ γιὰ κανονικὸ ζήτημα ποῦ ἀφορᾷ ἄλλη ἐκκλησιαστικὴ δικαιοδοσία ἢ μία

διεκκλησιαστική υπόθεση συνιστά **ἀπόπειρα ἐπιβολῆς πρωτείου ἐξουσίας, παπικοῦ χαρακτήρα**. Αυτό, ἀσφαλῶς, δὲν ἀποτελεῖ μία λεπτομέρεια ἢ παρωνυχίδα, ποὺ πρέπει νὰ παραβλέψουμε προκειμένου νὰ λυθεῖ ἓνα ζήτημα. **Ὅχι! Αυτό ἀποτελεῖ σοβαρότατη ἀλλοίωση θεμελιωδῶν ἀρχῶν τοῦ πολιτεύματος τῆς Ἐκκλησίας**, ποὺ ἄπτεται τῆς Ὁρθοδόξου **ἐκκλησιολογίας** καὶ εἶναι βέβαιο πῶς θὰ δημιουργήσει προβλήματα πολλὰ καὶ δυσθεράπευτα. Ἡ ἐκκλησιαστική ἱστορία ἐπιμαρτυρεῖ γιὰ τὴ σοβαρότητα τοῦ ζητήματος αὐτοῦ (βλ. ἔκπτωση τῆς περιωνύμου Ρώμης...).

Γ. Η ΟΥΚΡΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ

Εἶναι λίγο-πολύ γνωστὸ τί ἔχει συμβεῖ στὴν Οὐκράνία. Ὁ ρωσικὸς καὶ οὐκρανικὸς λαὸς ἔχουν κοινὴ καταγωγή ἀπὸ τοὺς Ρῶς, οἱ ὁποῖοι βαπτίστηκαν τὸ 10^ο αἰ. στὸ Κίεβο. Ἔτσι τὸ Κίεβο («**Μικρὴ Ρωσία**») εἶναι ἡ πνευματικὴ κολυμβήθρα τῶν ρωσικῶν λαῶν καὶ ἔχει ξεχωριστὴ θέση στὴν κοινὴ ἐθνικὴ καὶ θρησκευτικὴ συνείδησή τους. Τὴν ἐνότητα αὐτὴ θέλησαν ἀπὸ πολὺ νωρὶς νὰ διασπάσουν οἱ δυτικοὶ καὶ χρησιμοποίησαν κάθε μέσο μὲ αἰχμὴ τοῦ δόρατος τὴν **Οὐνία** (Σύνοδος Βρέστης, 1596). Πολλὲς φορές τὸ κατόρθωσαν αὐτὸ, ἀλλὰ πάλι ἡ ἰσχυρὴ πολιτιστικὴ καὶ πνευματικὴ παράδοση ἐπανέκρινε τὸ λαό. Ἰσχυρότατος παράγοντας **ἐνοποιητικὸς τῶν ρωσικῶν λαῶν ἦταν τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο**, τὸ ὁποῖο μὲ κάθε τρόπο προσπάθησε **νὰ κρατήσῃ ἐνωμένους ὑπὸ μία ἐκκλησιαστικὴ διοίκηση τὴ Μεγάλῃ (Μόσχα) καὶ Μικρῇ (Κίεβο) Ρωσία, στὴν κανονικὴ δικαιοδοσία τοῦ ὁποῖου ὑπάγονταν μέχρι τὰ μέσα τοῦ 15οῦ αἰ[45]**. Οἱ δυτικὲς δυνάμεις ποτὲ δὲν παραιτήθηκαν ἀπὸ τὴν προσπάθειά τους νὰ διασπάσουν τὴν πνευματικὴ, πολιτιστικὴ καὶ διοικητικὴ ἐνότητα Μεγάλῃς-Μικρῆς Ρωσίας[46].

Ὅσο ὑπῆρχε πολιτικὴ ἐνότητα (τσαρικὴ αὐτοκρατορία καὶ ἀργότερα ΕΣΣΔ) οἱ διασπαστικὲς δυνάμεις δὲν μπορούσαν νὰ δραστηριοποιηθοῦν καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐνότητα ἦταν γενικὰ ἀπρόσβλητη. Μετὰ τὴ διάλυση τῆς ΕΣΣΔ καὶ τὴν πολιτικὴ ἀνεξαρτητοποίηση τῆς Οὐκράνίας **οἱ ΗΠΑ καὶ οἱ εὐρωπαϊκὲς δυνάμεις θέλησαν νὰ ἀποσπάσουν τὴν Οὐκράνία ἀπὸ τὴν ἐπιρροὴ τῆς Ρωσίας καὶ νὰ τὴν ἐντάξουν στοὺς δικούς τους πολιτικούς καὶ στρατιωτικούς σχηματισμούς**. Γιὰ νὰ τὸ πετύχουν αὐτὸ ἔπρεπε νὰ προσβάλουν τὴ ἐνοποιὸ δύναμη τῶν ρωσικῶν λαῶν, δηλαδὴ τὴν Ἐκκλησία. Ἔτσι, ἐνῶ ὁ Οὐκρανικὸς λαὸς παρέμενε ἐνωμένος ὑπὸ μία πνευματικὴ-ἐκκλησιαστικὴ διοίκηση, οἱ φιλοδυτικὲς πολιτικὲς ἡγεσίες ἀγωνίστηκαν γιὰ ἐκκλησιαστικὴ χειραφέτηση ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Μόσχας στὸ ὁποῖο **ὑπαγόταν ἐδῶ καὶ τρεισὴμισι αἰῶνες ἀνελλιπῶς**. Τὴν ἐπ’ αὐτοῦ πλούσια ἐπιχειρηματολογία τὴν εἶχε “ἔτοιμη” ἤδη ἀπὸ τὸ 1833 ὁ δικός μας Θεόκλητος Φαρμακίδης καὶ ὑπάρχει ἤδη προηγούμενο “ἐπιτυχοῦς” ὑλοποίησης (Ελλάδα, 1833-1850)... Ἡ Μόσχα ἐπικαλούμενη τὴν κανονικὴ ἐπὶ τῆς Οὐκράνίας δικαιοδοσία της (ποὺ **ἔχει ἀναγνωριστεῖ πανορθόδοξως τοὺς τελευταίους τρεῖς αἰῶνες**), τὴν ἱστορία, τὴν ἐνότητα τῆς

ἐκκλησιαστικῆς ρωσικῆς παράδοσης, τὸ γεγονός ὅτι κοιτίδα-κολυμβήθρα τῶν Ρῶς (ὄλων τῶν ρωσικῆς καταγωγῆς φυλῶν καὶ λαῶν) εἶναι τὸ Κίεβο κοκ ἀρνήθηκε νὰ χορηγήσει τὴν ἐκκλησιαστικὴ χειραφέτηση. Καὶ αὐτὴ τὴν ἐπιχειρηματολογία τῆς τὴν “ἐτοίμασε” ὁ δικός μας Κωνσταντῖνος Οἰκονόμου!

Ἀξιοσημείωτο εἶναι ὅτι οἱ Οὐκρανοὶ ἐπίσκοποι τὸ 1991-1992 ζήτησαν ἐγγράφως τὴν χορήγηση τοῦ Αὐτοκεφάλου **ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας καὶ ὄχι ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο**, διότι κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ τους αὐτοσυνειδησία ὑπάγονταν κανονικὰ ὑπὸ τὸ ὠμοφόριο τοῦ Μόσχας καὶ **ὄχι τοῦ Κωνσταντινουπόλεως**[47]. Καὶ ἐκ τῶν Οὐκρανῶν ἐπισκόπων τῶν σχισματικῶν ομάδων τοῦ Φιλαρέτου (Ντενισένκο) καὶ Μακαρίου (Μαλέτιτς), οἱ ὁποῖοι σήμερα ὑπεραμύνονται τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπειδὴ τοὺς χορήγησε τὸ «αὐτοκέφαλο», πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια **θεωροῦσαν ὡς «μητέρα Ἐκκλησία» τὴν Μόσχα καὶ σὲ αὐτὴ ἀπευθύνθηκαν** γιὰ νὰ τοὺς χορηγήσει τὴν Αὐτοκεφαλία...

Ἡ Μόσχα δὲν συμφώνησε μὲ τὴν παροχὴ αὐτοκεφάλου καὶ δὲν προώθησε τὸ αἶτημα τῶν Οὐκρανῶν στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο γιὰ διορθόδοξη διαβούλευση καὶ ἀπόφαση. Ἡ Μόσχα ἀντὶ Αὐτοκεφαλίας ἔχει παραχωρήσει ἀπὸ τὸ 1990 στὴν Οὐκρανία **πλήρη ἐκκλησιαστικὴ Αὐτονομία**, διακρατώντας ὅμως τὴν ἐνότητα μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Ἡ **Αὐτονομία τῆς Οὐκρανίας εἶναι εὐρύτατη**: Σύμφωνα μὲ τὸ Καταστατικὸ τῆς[48] «*Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας εἶναι ἀνεξάρτητη καὶ αὐτόνομη στὴ διοίκηση καὶ ὀργάνωσή της*» (ἄρθρο I,1), ἔχει δική της Σύνοδο Ἱεραρχίας στὴν ὁποία συμμετέχουν ὅλοι οἱ ἐπίσκοποι τῆς Οὐκρανίας (ἄρθρο I,2), ἢ ὁποία ἐπιλαμβάνεται «*ὄλων τῶν θεμάτων ποὺ ἀφοροῦν στὴ ζωὴ τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας*» (ἄρθρο III, 6). Ἡ Σύνοδος τῆς Οὐκρανίας **χωρὶς τὴ συμμετοχὴ ἐκπροσώπου τοῦ Πατριαρχείου τῆς Μόσχας** ἐκλέγει κυριαρχικὰ τοὺς ἐπισκόπους τῆς (**δίκαιο χειροτονιῶν-jus ordinandi**), ἀκόμα καὶ τὸν Ἀρχιεπίσκοπό της (μὲ τὸν ἱστορικὸ τίτλο: «*Μητροπολίτης Κιέβου*») (ἄρθρο III, 9) καὶ ἀσφαλῶς ἔχει καὶ τὸ δικαίωμα κρίσεως τῶν ἀνωτέρω (**δίκαιο κρίσεως-jus jurandi**) (ἄρθρο 8). Ἐπίσης, «*ἡ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας μπορεῖ νὰ ἀνακοινῶναι τὴν κατάταξη νέων Ἀγίων καὶ νὰ δέχεται τὶς λειτουργικὲς ἀκολουθίες, ποὺ συνθέτονται πρὸς τιμὴν τους*» (ἄρθρο III,7). Ἐπὶ πλέον, ἡ Σύνοδος τῆς Οὐκρανίας κυριαρχικὰ **ψηφίζει καὶ τροποποιεῖ τὸν Καταστατικὸ τῆς Χάρτη** (ἄρθρο II,7)! Γιὰ τὶς ἀποφάσεις αὐτὲς **δὲν ἀπαιτεῖται ἐγκριση ἀπὸ τὴ Μόσχα** οὔτε ἡ Μόσχα ἔχει δικαίωμα ἀρνησικυρίας (**veto**) στὴν ὅποια συνοδικὴ ἀπόφαση τῆς Οὐκρανίας. Τέλος, ὁ Μητροπολίτης Κιέβου συμμετέχει στὴ Σύνοδο τοῦ Πατριαρχείου τῆς Μόσχας ὡς πρῶτος τῆ τάξει.

Μὲ ἄλλα λόγια, ἡ **Οὐκρανία ἀπολαμβάνει καθεστῶτος πλήρους ἀνεξαρτησίας ὑπὸ τὸ ὠμοφόριο τοῦ Μόσχας**, ἀλλὰ στὶς διορθόδοξες σχέσεις συμμετέχει ὡς ἐπαρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας.

Ἀξίζει νὰ σημειώσουμε ὅτι ἡ Αὐτονομία ποὺ ἔχει ἐξασφαλίσει ἡ Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας εἶναι

πολύ ευρύτερη από αυτή που έχει παραχωρηθεί από το Οικουμενικό Πατριαρχείο στις **Αυτόνομες Έκκλησίες της Φινλανδίας και της Έσθονίας** και στην ήμιαυτόνομη **Έκκλησία της Κρήτης: α)** Στην Έκκλησία της Έσθονίας «*ή έκλογή, ή χειροτονία και ή αντικατάσταση του μητροπολίτη θα ενεργούνται από το Οικουμενικό Πατριαρχείο, ενώ των άλλων επισκόπων από τον μητροπολίτη*»[49], **β)** παρομοίως και στην Έκκλησία της Φινλανδίας[50], ενώ **γ)** στην Έκκλησία της Κρήτης ή έκλογή των μητροπολιτών γίνεται υπό της Επαρχιακής Συνόδου και του Αρχιεπισκόπου από το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως.

Βάσει των ανωτέρω δεν μπορούμε να κατανοήσουμε την αξιολόγηση του καθηγητού Φειδά για το Αυτόνομο καθεστώς της Έκκλησίας της Ουκρανίας όταν γράφει σε πρόσφατο άρθρο του: «*ή Ορθόδοξη Έκκλησία Ουκρανίας έχει δῆθεν σήμερα, ... μία **έκκλησιαστική αυτονομία** και μία **έσωτερική διοικητική ανεξαρτησία**, κατ' αναφοράν όμως προς τό Πατριαρχείο Μόσχας... Βεβαίως, ή ιδιότυπη αυτή **έπαχθής ανεξαρτησία** κατοχυρώνεται μέ τόν Καταστατικό Χάρτη της, αφού ή **Ι. Σύνοδος της Έκκλησίας της Ουκρανίας** **έκλέγει και χειροτονεῖ όχι μόνο όλους τούς αρχιερεῖς της Ουκρανίας, αλλά και τόν Προκαθήμενό της Μητροπολίτη Κιέβου και πάσης Ουκρανίας**. Εν τούτοις, τό αυτό καθεστώς της **έπαχθοῦς ανεξαρτησίας** της Έκκλησίας Ουκρανίας **σχετικοποιεῖται και αποδυναμώνεται** από τήν **άντικανονική αξίωση** τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας νά εἶναι ὁ Μητροπολίτης Κιέβου τακτικό μέλος και της Ι. Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, γιά νά **έκφράζεται προφανῶς ή **αὐθαίρετη αξίωση**** της πλήρους υπαγωγῆς της στην κανονική του δικαιοδοσία»[51]. Σημειώνεται ὅτι ή κατά τόν καθηγητή «**άντικανονική αξίωση** τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας νά εἶναι ὁ Μητροπολίτης Κιέβου τακτικό μέλος και της Ι. Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας» προβλέπεται από τόν Καταστατικό Χάρτη τοῦ 1945, ὁ ὁποῖος ἐγκρίθηκε από Σύνοδο στη Μόσχα **μέ τή συμμετοχή σχεδόν ὅλων τῶν Ὀρθοδόξων Τοπικῶν Έκκλησιῶν και τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου** συμπεριλαμβανομένου, ὅπως ὁ ἴδιος ὁ καθηγητής παλαιότερα σημείωνε[52]. Ἐπί πλέον δέ, ἀκόμα και ή **Σύνοδος της Κρήτης** στή σχετική ἀπόφασή της γιά τό αυτόνομο προβλέπει τή δυνατότητα της συμμετοχῆς τοῦ Πρώτου της αυτόνομου Έκκλησίας «*εἰς τήν Σύνοδον της Αὐτοκεφάλου Έκκλησίας*» (§ 1δ). Συνεπῶς, **ποῦ ἔγκειται ή **άντικανονικότητα** της συμμετοχῆς;***

Σήμερα στη Σύνοδο της Ἱεραρχίας της Αυτόνομης Ὀρθόδοξης Έκκλησίας της Ουκρανίας συμμετέχουν περίπου **90 ἐπίσκοποι** που διαπομαίνουν **53 ἐπαρχίες**. Τῆς Συνόδου προϊστάται ὡς Μητροπολίτης Κιέβου ὁ Ἐπίσκοπος Ὀνούφριος, ὁ ὁποῖος και συμμετέχει ὡς μόνιμο μέλος της Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου της Μόσχας. Στην Αυτόνομη Έκκλησία της Ουκρανίας υπάγονται περίπου **12.500 ἐνορίες**[53] και **250 ἱ. Μονές** (οἱ σπουδαιότερες **Μονές της Ουκρανίας** – Λαύρα τῶν Σπηλαίων τοῦ Κιέβου, Λαύρα Ποτσάεφ), στις ὁποῖες ἐγκαταβιοῦν περισσότεροι ἀπό **5.000 μοναχοί**. Ἡ Αυτόνομη Έκκλησία της Ουκρανίας μέχρι τό 2018 ἦταν **ἀναγνωρισμένη ἀπό ὅλες τις Ὀρθόδοξες Έκκλησίες, ἀκόμα και ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχείο, ὡς ή Έκκλησία που ἐκφράζει τούς Ὀρθοδόξους της Ουκρανίας**.

Δ. ΟΥΚΡΑΝΙΚΟ ΣΧΙΣΜΑ: ΚΑΘΑΙΡΕΣΕΙΣ καί ... ΑΥΤΟΧΕΙΡΟΤΟΝΙΕΣ

Οί περισσότεροι από τους Ούκρανούς επισκόπους καί οί Ί. Μονές που εἶχαν ζητήσει τὸ Αὐτοκέφαλο ἀπὸ τὴ Μόσχα ἔμειναν ἱκανοποιημένοι ἀπὸ τὴν **εὐρύτατη αὐτονομία** που παραχωρήθηκε στὴν Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Μόσχας καί **δὲν ἐπέμειναν πλέον στὸ αἶτημα γιὰ αὐτοκεφαλία**.

Ὅρισμένοι ὅμως ἀπὸ τους Οὐκρανούς επισκόπους **ἀποσχίσθησαν** ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας καί συγκρότησαν τὴν αὐτοανακηρυχθεῖσα «Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας-Πατριαρχεῖο Κιέβου», τῆς ὁποίας ἡγέτης εἶναι ἀπὸ τὸ 1995 ὁ πρῶην Μητροπολίτης Κιέβου Φιλάρετος (Ντενισένκο).

Μία ἄλλη σχισματικὴ ὁμάδα ἐπανίδρυσε τὸ 1990 τὴν σοβιετικῆς ἐμπνεύσεως, προβληματικῆς κανονικότητας καί ἀνύπαρκτης ἱερωσύνης «*Οὐκρανικὴ Αὐτοκέφαλη Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία*» (πρῶτη ἴδρυση τὸ 1921). Ἡγέτης τῆς ὁμάδας αὐτῆς εἶναι ἀπὸ τὸ 2015 ὁ Μακάριος (Μαλέτιτς).

Ἐπισημαίνεται ὅτι ὁ Μακάριος ἔλκει τὴ χειροτονία καί γενικότερα τὴν ἐκκλησιαστικὴ του «καταγωγή» ἀπὸ τους «**σαμοσφιάτοι**»[54], τὴν «**μερίδα τῶν αὐτοχειροτονήτων**» – κατὰ τὸν Μητροπολίτη Σάρδεων (τοῦ Οἴκ. Πατριαρχείου) **Μάξιμο**[55] – ἢ «**τῶν ἀ(αὐτο)χειροτόνητων**» – κατὰ τὸν καθηγητὴ Π. Μπούμη[56]! Πιο συγκεκριμένα: Ὁ **καθηρημένος ἱερέας καί στὴ συνέχεια αὐτοχειροτόνητος «ἀρχιεπίσκοπος» Vasyl Lyrkivsky**[57], συνέστησε τὸ 1921 τὴν «Οὐκρανικὴ Αὐτοκέφαλη Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία» καί ἔλαβε τὸν τίτλο «Μητροπολίτης Κιέβου καί πάσης Οὐκρανίας»! Ἐπισημαίνεται γιὰ νὰ γίνει κατανοητὴ ἡ σοβαρότητα τοῦ ζητήματος γιὰ ὅλη τὴν Ὁρθοδοξία ὅτι ἡ ὁμάδα τοῦ αὐτοχειροτόνητου Vasyl Lyrkivsky «**στὶς ἀρχὲς τοῦ 1924 εἶχε 30 ἐπισκόπους καί περίπου 1.500 ἱερεῖς καί διακόνους ποὺ ὑπηρετοῦσαν σὲ σχεδὸν 1.100 ἐνορίες**», ἐνῶ ἔχει γίνε διασπορά τῆς σὲ Εὐρώπη καί Ἀμερική! Γιὰ σκεφτεῖτε, 30 «ἐπισκόπους» ἀπὸ ἓνα καθηρημένο παπὰ ποὺ αὐτοχειροτονήθηκε σὲ «ἀρχιεπίσκοπο»!

Αὐτὸν τὸν **καθηρημένο ἱερέα** καί στὴ συνέχεια **αὐτοχειροτόνητο «ἀρχιεπίσκοπο» Vasyl Lyrkivsky** τίμησε μὲ **ἀνδριάντα**[58] ὁ νέος «προκαθήμενος» Ἐπιφάνιος στὶς 18.1.2019, ἐνῶ ὁ **Μακάριος (Μαλέτιτς)** τὸν τίμησε στὶς 27.11.2018 ὡς «**ἱερομάρτυρα**»[59]!

Ἐπὶ πλέον δέ, ὁ Πατριάρχης Μόσχας Κύριλλος στὴν ἀπὸ 31.12.18 ἐπιστολὴ του πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Βαρθολομαῖον τονίζει μὲ ἰδιαίτερη ἔμφαση τὴν ἀνύπαρκτη ἀρχιερωσύνη τοῦ Μακαρίου καί τῆς περὶ αὐτὸν ὁμάδος, σημειώνοντας ἐπὶ λέξει: «*Ἐν τῷ μεταξύ, ὁ Μακάριος Μαλέτιτς ἀπεσχίσθη, ἱερεύς τῆς κανονικῆς Ἐκκλησίας ὧν, οὐδέποτε ἔχων τὴν κανονικὴν εἰς*

ἐπίσκοπον χειροτονίαν. Ἡ «χειροτονία» τούτου, ὡς καὶ αἱ «χειροτονίαι» τῆς σεβαστῆς μερίδος τῆς «ἱεραρχίας» τῆς οὕτως λεγομένης «Οὐκρανικῆς Αὐτοκεφάλου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας», ἦν εἰς κοινωσίαν ἐδέξατο ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινου-πόλεως, ἀνάγεται, διὰ τῶν προκατόχων τούτου, εἰς **καθαιρεθέντα ἀρχιερέα**, τὸν τελέσαντα τὰς πράξεις ταύτας **ὀμοῦ μετὰ αὐτοκλήτου τινος Βίκτωρος Τσεκάλιν**, τοῦ ποτε διακόνου τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ **οὔτε τὴν εἰς πρεσβύτερον χειροτονίαν σχόντος ποτὲ**. Ἡ ἀποδοχὴ εἰς τὴν κοινωσίαν μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῶν τοιούτων προσώπων ἄνευ ἐξετάσεως τῶν ὡς ἄνω, ὑπονομεύει τὴν κανονικὴν διαδοχὴν τῶν χειροτονιῶν, ὀδηγοῦσα εἰς βαρείας καὶ καταστροφικὰς διὰ σύμπασαν τὴν οἰκουμενικὴν Ὁρθοδοξίαν συνεπειάς» [60].

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν περίφημο **Βίκτωρος Τσεκάλιν**, τὸν **ἀπατεῶνα τοῦ κοινοῦ Ποινικοῦ Δικαίου**, παραπέμπουμε σὲ ἀνατριχιαστικὸ δημοσίευμα τοῦ «ΡΟΜΦΑΙΑ», τὸ ὁποῖο παραθέτουμε στὸ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ΄ (σ. 56-57 τῆς παρούσης) καὶ διερωτώμαστε: ὅσοι “ἀποκατέστησαν” στὴν ἀρχιερωσύνη τὸν Μακάριο καὶ τὴν παρέα του ἢ ὅσοι ἀποδεχθοῦν τὴν “ἀποκατάσταση” **δὲν καταλαβαίνουν τί κάνουν ἢ δὲν πιστεύουν τίποτα; Ἐλεος, Θεέ μου!**

Συνεπῶς, τίθενται σοβαρότατα ἐρωτηματικὰ ὄχι μόνο γιὰ τὸ ἐκκλησιολογικὸ ἦθος τοῦ «προκαθημένου» Ἐπιφανίου καὶ τοῦ Μακαρίου, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν κανονικότητα τῆς εἰς ἐπίσκοπο «χειροτονίας» τοῦ σημερινοῦ ἀρχηγοῦ τῆς μίας μερίδος, τοῦ Μακαρίου (Μαλέτιτς), καὶ τῶν ὑπ’ αὐτοῦ χειροτονηθέντων, ὄχι μόνο ἐπειδὴ ἀνήκουν σὲ σχισματικὴ ὁμάδα ἀλλὰ καὶ ἐπειδὴ **δὲν ὑπάρχει ἀποστολικὴ διαδοχὴ!** Εἶναι ἀπορίας ἄξιο καὶ ἐπιτείνει τὶς ἀνησυχίες τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο δὲν ἀναφέρθηκε καθόλου στὸ σοβαρότατο αὐτὸ ζήτημα στὶς ἐπίσημες ἀνακοινώσεις Του. **Σιωπᾶ...**

Οἱ δύο πρὸ πάνω ὁμάδες κηρύχθηκαν σχισματικὲς ἀπὸ τὴν ἀρμόδια ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχὴ **στὴν ὁποία κανονικῶς ὑπάγονταν**, μὲ ὅ,τι αὐτὸ συνεπάγεται γιὰ τὴν ἡγεσία τους. Ἔτσι, ὁ ἀρχηγὸς τῆς αὐτοαποκαλούμενης «Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας-Πατριαρχεῖο Κιέβου», αὐτοανακηρυχθεὶς (!) μάλιστα σὲ «Πατριάρχη Κιέβου καὶ πάσης Ρωσίας» **Φιλάρετος καθαιρέθηκε τὸ 1992 γιὰ σωρεία κανονικῶν ἐγκλημάτων – καὶ ὄχι «γιατὶ ἐζήτησε Αὐτοκέφαλο. Τίποτα ἄλλο»**, ὅπως ἀτυχῶς ἀνέφερε ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος[61] – καὶ στὴ συνέχεια **ἀναθεματίστηκε** (1997) ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας στὴν ὁποία κανονικῶς ὑπαγόταν. Οἱ ποινὲς αὐτὲς **ἀναγνωρίστηκαν ἀπὸ ὅλες τὶς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο**. Ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος ἀπαντώντας στὴν ἐπιστολὴ τοῦ Πατριάρχου Μόσχας Ἀλεξίου σχετικὰ μὲ τὴν καθαίρεση τοῦ Φιλάρετου σημείωσε: «Ἡ Ἁγία μας Μεγάλῃ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, **ἀναγνωρίζουσα εἰς τὸ ἀκέραιον τὴν ... ἀποκλειστικὴν ἀρμοδιότητα** τῆς ὑφ’ Ἑμῶς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας **ἀποδέχεται τὰ συνοδικῶς ἀποφασισθέντα** περὶ τοῦ ἐν λόγω, **μὴ ἐπιθυμοῦσα τὸ παράπαν ἵνα παρέξῃ οἰανδήτινα δυσχέρειαν** εἰς τὴν καθ’ Ἑμῶς ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν»[62]. Γιὰ τὸν ἀναθεματισμὸ τοῦ Φιλάρετου

(1997) σημειώνει σε έπιστολή του ό Οικουμενικός Πατριάρχη πρός τόν Πατριάρχη Μόσχας: «*Λαβόντες γνῶσιν τῆς ὡς ἄνω ἀποφάσεως, ἀνακοινώσαμεν ταύτην τῇ Ἱεραρχίᾳ τοῦ καθ' ἡμᾶς Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καί προετρεψάμεθα αὐτήν ὅπως οὐδεμίαν ἐκκλησιαστικὴν κοινωσίαν ἔχη τουντεῦθεν μετὰ τῶν εἰρημένων*»[63].

Αξίζει νά ἐπισημάνουμε ὅτι ὅπως προκύπτει ἀπό τήν πιό πάνω ἀπό 26.8.1992 ἐπιστολή ὁ καθαιρεθείς Φιλάρετος ἐπισκέφθηκε προσωπικά ἀμέσως τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καί ὁ Οἰκουμενικός ἔστειλε στή Μόσχα ἀντιπροσωπεία (Μητροπολίτη Περγάμου Ἰωάννης καί Ἐπίσκοπο Σκοπέλου) «*ἐπὶ σκοπῷ ὅπως ἐκ τοῦ σύνεγγυς πληροφορηθῶμεν τὰ διατρέξαντα ἐκ πρώτης χειρὸς καί πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ἐν προκειμένῳ παρερμηνείας*». Εἶναι προφανές ὅτι ὁ καθαιρεθείς Φιλάρετος κάνοντας χρῆση τῆς **ἐκκλήτου προσφυγῆς** προσέφυγε ἢ, κατὰ κυριολεξία, προσέτρεξε, ἐπισκέφθηκε προσωπικά τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καί Αὐτὸ ἐξετάζοντας μὲ αὐξημένο αἶσθημα εὐθύνης καί μὲ τὴ δέουσα σοβαρότητα τὴν ἐκκλητο προσφυγὴ του ἀπέστειλε ἀντιπροσωπεία στή Μόσχα «*ἐπὶ σκοπῷ ὅπως ἐκ τοῦ σύνεγγυς πληροφορηθῶμεν τὰ διατρέξαντα ἐκ πρώτης χειρὸς καί πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ἐν προκειμένῳ παρερμηνείας*». Ἡ ἀπόφαση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐπὶ τῆς ἀνωτέρω ἐκκλήτου προσφυγῆς τοῦ καθαιρεθέντος Φιλαρέτου **ἦταν ἀπορριπτικὴ** μὲ τὴ σαφὴ δήλωση ὅτι «*Ἡ Ἁγία μας Μεγάλῃ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἀναγνωρίζουσα εἰς τὸ ἀκέραιον τὴν ... ἀποκλειστικὴν ἀρμοδιότητα τῆς ὑφ' Ἑμῶς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ῥωσσίας ἀποδέχεται τὰ συνοδικῶς ἀποφασισθέντα* περὶ τοῦ ἐν λόγω, μὴ ἐπιθυμοῦσα τὸ παράπαν ἵνα παρέξῃ οἰανδῆτινα δυσχέρειαν εἰς τὴν καθ' Ἑμᾶς ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν».

Ἐγράφη ὅτι ὁ Φιλάρετος εἶχε ἀποστείλει πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο τὰ προηγούμενα 26 χρόνια (ἀπὸ τὴν καθάρεισή του τὸ 1992-2018) **ἕξι**[64] **ἐκκλήτους προσφυγές**, τὶς ὁποῖες τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο μόλις στὶς 9-11.10.2018 ἐξέτασε[65]. Ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτὸς εἶναι τουλάχιστον ἀπρεπὴς καί ἀσεβὴς γιὰ ἓνα ὕψιστο ἐκκλησιαστικὸ Θεσμό, αὐτὸν τὸν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἄδυνατῶ νά δεχθῶ ὅτι ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης, ὁ «*φύλακας τῆς κανονικῆς τάξεως*» στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία περιφρονοῦσε καί καθυστεροῦσε ἐπὶ ... 26 χρόνια νά ἀποφανθεῖ ἐπὶ τῆς ἐκκλήτου προσφυγῆς ἐνὸς πρώην Μητροπολίτη τῆς περιφήμου καί ἱστορικῆς Μητροπόλεως Κιέβου μὴ ὑπολογίζοντας τὶς σοβαρὲς συνέπειες πού ἔχει ἢ καθυστέρηση αὐτὴ γιὰ τὸν ἀδίκως (;) καταδικασθέντα, τὴν τοπικὴ Ἐκκλησία καί σύνολη τὴν Ὁρθοδοξία! Ἄν στήν κοσμικὴ δικαιοσύνη ἢ κωλυσιεργία στήν ἀπονομὴ δικαίου εἶναι καταδικαστέα ἀπὸ τὸ κοινὸ περὶ δικαίου αἶσθημα, διότι καταλήγει, τελικά, σὲ ἄρνηση ἀπονομῆς τοῦ δικαίου, πόσο μᾶλλον στήν ἐκκλησιαστικὴ δικαιοσύνη! Γιατί εἶναι **ἔγκλημα κανονικὸ καί ἀνθρωπιστικὸ** ὁ Φιλάρετος, γέροντας **90 ἐτῶν** (γεννηθεῖς 23.1.1929) νά ἔχει ὑποβάλει **ἕξι φορές ἐκκλητο** προσφυγὴ διαμαρτυ-ρόμενος ὅτι τοῦ ἐπιβλήθηκε ἄδικη καί ἀντικανονικὴ ποινὴ καί **νά περιμένει 26 χρόνια γιὰ νά ἀποφανθεῖ ἢ «Μητέρα Ἐκκλησία»;** Καί μάλιστα, τί ποινὴ! Καθαίρεση καί ἀναθεματισμό! Ὑπάρχει χειρότερη ποινὴ γιὰ ἓναν κληρικό; Καί ἐπὶ 26 χρόνια τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο

“σφύριζε” αδιάφορα κωλυσιεργώντας να αποδώσει δικαιοσύνη; Είναι αδιανόητο, είναι απαράδεκτο, είναι ανήθικο, είναι αποκρουστικό από κάθε άποψη! Είναι, τουλάχιστον, **κατάχρηση του δικαιώματος** να δέχεται έκκλητο προσφυγή και συνεπώς υποσκάπτει το δικαίωμά Του περι τής έκκλητου...

Όμως, τίποτα από αυτά δεν συνέβη! Τα ανωτέρω δεν αφορούν στο Οικουμενικό μας Πατριαρχείο! Διότι, όπως προκύπτει από την αλληλογραφία Μόσχας-Κωνσταντινουπόλεως την περίοδο 1992-1997, το Οικουμενικό Πατριαρχείο αντέδρασε στην υπόθεση τής καταδίκης του Φιλάρτου με τή **δέουσα σοβαρότητα** για ένα τόσο κρίσιμο ζήτημα, με **άστραπιαία ταχύτητα** ώστε να μην συντηρείται ή επιζήμια για όλες τις πλευρές έκκρεμότητα και κυρίως με **άπόλυτη συνέπεια** στην μακραίωνα παράδοσή Του. Τά δεδομένα είναι σαφή: Το Οικουμενικό Πατριαρχείο **σε διάστημα μόλις 76 ημερών από την καθαίρεση του Φιλάρτου αποφάνθηκε και το ζήτημα από ιεροκανονικής πλευράς έκλεισε!** Ο Φιλάρτος καθαιρέθηκε στις 11.6.1992, ακολούθως επισκέφθηκε προσωπικά την Κωνσταντινούπολη προσβάλλοντας την απόφαση καθαιρέσεως, το Πατριαρχείο απέστειλε **άμέσως** στη Μόσχα επιτροπή αρχιερέων να εξετάσει από κοντά το ζήτημα και στις 26.8.1992 (δηλ. σε μόλις 76 μέρες από την καθαίρεση!) **απεφάνθη και ενημέρωσε** την αρμόδια επ’ αυτού Ρωσική Έκκλησία: *«Ἡ Ἁγία μας Μεγάλη Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἀναγνώριζουσα εἰς τὸ ἀκέραιον τὴν ... ἀποκλειστικὴν ἀρμοδιότητα τῆς ὑφ’ Ὑμᾶς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας ἀποδέχεται τὰ συνοδικῶς ἀποφασισθέντα περὶ τοῦ ἐν λόγῳ, μὴ ἐπιθυμοῦσα τὸ παράπαν ἵνα παρέξῃ οἰανδήποτε δυσχέρειαν εἰς τὴν καθ’ Ὑμᾶς ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν».* Οἱ ὑπόλοιπες ἐκκλητες προσφυγές δὲν ἔχουν κανένα, πλέον, λόγο.

Σημειωτέον, ὅτι ἡ ἀπόφαση τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας γιὰ τὴν καθαίρεση καὶ τὸν ἀναθεματισμὸ τοῦ Φιλάρτου **γίνεται δεκτὴ ἀπὸ ὅλες τὶς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες χωρὶς καμία ἐξαίρεση, χωρὶς καμία ἐπιφύλαξη συνεχῶς ἐπὶ 26 χρόνια.** Ἡ πανορθόδοξη ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση ἔχει ἤδη ἀποφανθεῖ: ὅλοι οἱ Ὁρθόδοξοι Προκαθήμενοι ἐπισκεπτόμενοι τὸ Κίεβο οὐδέποτε διανοήθηκαν νὰ ἐρθοῦν σὲ λειτουργικὴ κοινωνία ἢ ἔστω ἀπλὴ ἐπικοινωνία μὲ τὸν Φιλάρτο, διότι τὸν ἀναγνώριζαν ὡς καθηρημένο καὶ ἀναθεματισμένο!

Συνεπῶς, δὲν μποροῦμε νὰ ἐρμηνεύσουμε οὔτε νὰ δικαιολογήσουμε πῶς μετὰ ἀπὸ 26 χρόνια ἔρχεται τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο σὶς 11.10.2018 καὶ ἀνατρέπει τὴ δική Του ἀπόφαση καὶ τὴν πανορθόδοξη συμφωνία καὶ συνείδηση ἐπ’ αὐτοῦ τοῦ τόσο σοβαροῦ ζητήματος! Ἄν αὐτὸ γίνεαι ἀποδεκτὸ δὲν πρέπει νὰ μᾶς ξενίσει τυχὸν ἀπόφαση νὰ ἀρθεῖ ἀκόμα καὶ ὁ ἀναθεματισμὸς τοῦ Διοσκόρου γιὰ νὰ “ἀποκατασταθεῖ” ἡ ἐνότητά μὲ τοὺς Μονοφυσίτες (παρακαλῶ μὴ με κατηγορήσετε ἐπιπόλαια ὅτι δὲν ξέρω τί λέω...).

Θὰ πρέπει νὰ γίνεαι ἀπολύτως σαφές: **στὴν Οὐκρανία ὑπῆρχε καὶ ὑπάρχει ἡ κανονικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας μὲ εὐρύτατη διοικητικὴ ἀνεξαρτησία-αὐτονομία ὑπὸ**

τὸ ὠμοφόριο τοῦ Πατριάρχου Μόσχας. Ἡ Ἐκκλησία αὐτὴ εἶναι σὲ ὅλα τα ἐπίπεδα μία **ζωντανὴ καὶ ἀκμάζουσα Ἐκκλησία.** Οἱ κληρικοὶ ἀπὸ τὴν Πάτρα ποὺ συμμετεῖχαν τὸ 2013 στὴν ἀποστολὴ μεταφορᾶς τοῦ Σταυροῦ τοῦ Πρωτοκλήτου στὸ Κίεβο (ἐορτασμὸς 1025 χρόνων ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος τῶν Ρώσ) ἐπιμαρτυροῦν τοῦ λόγου τὸ ἀληθές...

Οἱ ἄλλες δύο ὁμάδες – τοῦ Φιλαρέτου καὶ τοῦ Μακαρίου – ἦσαν **σχισματικές.** Τί σημαίνει αὐτό; Ὅτι **δὲν ὑπολογίζονται κἄν ὡς Ἐκκλησίες τοῦ Χριστοῦ.** Ποτὲ καὶ καμία Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δὲν τοὺς ἀναγνώριζε! Ποτὲ καὶ καμία Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δὲν εἶχε κοινωνία μαζί τους! Οἱ πρωταίτιοι τοῦ σχίσματος, κατὰ τὸν Ἰω. Χρυσόστομο, διαπράττουν τόσο σοβαρὸ ἀμάρτημα ποὺ **«οὔτε τὸ αἷμα τοῦ μαρτυρίου δὲν τὸ ξεπλένει»!** Ναί! Αὐτοὶ ἦσαν ὁ καθηρημένος Φιλάρετος καὶ ὁ ἐκ τῶν αὐτοχειροτονήτων Μακάριος!

Καὶ ὅμως, – τί φοβερό! – κατὰ παράβαση τῆς ἐκκλησιαστικῆς παράδοσης καὶ τάξεως, αὐτοὶ ἦσαν οἱ συνομιλητὲς γιὰ τὴν ἀπόδοση τῆς Αὐτοκεφαλίας καὶ ὄχι ἡ Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας, ἡ ἀναγνωρισμένη ἀπὸ τὴν πανορθόδοξη ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση.

Δὲν ἔχει συμβεῖ, ἐξ ὅσων γνωρίζω, στὴν ἐκκλησιαστικὴ μας παράδοση νὰ **περιφρονεῖται ἐντελῶς ἡ βούληση τῆς κανονικῆς καὶ ἀπὸ ὅλη τὴν Ὁρθοδοξία ἀναγνωρισμένης τοπικῆς Ἐκκλησίας** καὶ οἱ συνομιλίες γιὰ τὴν παραχώρηση αὐτοκεφαλίας νὰ γίνονται μὲ τοὺς ὑπαίτιους τοῦ σχίσματος!

Ε. «ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ» ΣΧΙΣΜΑΤΙΚΩΝ

Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο μὲ τὴν ἀπόφαση τῆς 9-11.10.2018 τῆς Ἱ. Συνόδου «ἀποκατέστησε» τοὺς Φιλάρετο καὶ Μακάριο καὶ τοὺς ὑπ' αὐτοὺς ἱερεῖς στοὺς ἱερατικοὺς βαθμοὺς τους καὶ ἀποκατέστησε τὴν κοινωνία μὲ τὶς σχισματικὲς τους ὁμάδες.

Ἀσφαλῶς, ἡ ἀποκατάσταση τῶν σχισματικῶν στὴν ἐκκλησιαστικὴ κοινωνία μόνο χαρὰ προκαλεῖ σὲ κάθε πιστό, ἀρκεῖ νὰ εἶναι γνήσια καὶ ὄχι κίβδηλη, νὰ εἶναι εἰλικρινὴς καὶ ὄχι ὑποκριτικὴ, διότι σὲ τέτοια περίπτωση τὰ προβλήματα ποὺ θὰ δημιουργήσῃ θὰ εἶναι τεράστια. Ἡ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας γιὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴ γνησιότητα καὶ τὴν εἰλικρίνεια θέτει ὀρισμένες προϋποθέσεις:

α) Νὰ ὑπάρχει **μετάνοια** ἐκ μέρους τῶν σχισματικῶν. Ὅταν δὲν ὑπάρχει συντριβὴ καὶ εἰλικρινὴς μετάνοια εἶναι ἀπολύτως βέβαιο ὅτι στὸ μέλλον θὰ δημιουργηθοῦν καὶ πάλι σοβαρότατα προβλήματα ἀπὸ τοὺς ἴδιους, διότι δὲν ἔχει περικοπεῖ ἡ αἰτία τῶν σχισμάτων, ποὺ εἶναι ὁ **ἐγωισμὸς.**

β) Οἱ σχισματικοὶ νὰ ἐπανέλθουν σὲ **κοινωνία μὲ τὴν Ἐκκλησία ἀπὸ τὴν ὁποία ἀποσχίσθηκαν,**

γιατί ή άποκατάσταση τής κοινωνίας με την Οίκουμενική Όρθοδοξία συντελείται **άποκλειστικά και μόνο δια τής άποκαταστάσεως τής κοινωνίας με την τοπική τους Έκκλησία**. Καί άπό την άλλη πλευρά, **δὲ νοεΐται μία τοπική Έκκλησία νά άποκαταθιστᾶ την κοινωνία με κληρικούς που άποσχίσθησαν άπό άλλη Έκκλησία**. Έτσι περιφρονεΐται ή τοπική Έκκλησία και άθετεΐται ή βασική και θεμελιώδης άρχή τής έκκλησιαστικής παραδόσεως σύμφωνα με την όποία ή **καταδικαστική άπόφαση για έκκλησιαστικά έγκλήματα μιᾶς τοπικῆς Έκκλησίας ισχύει σε όλη την άνα την οίκουμένη Έκκλησία (Άποστολικός-12, -32, Άντιοχείας-6, Καρθαγένης-9)**

γ) Κατ' άκρα οίκονομία μπορούν νά γίνουν άποδεκτοί στο βαθμό τής ιερωσύνης που απέκτησαν ένόσω ήσαν στο σχίσμα, όσοι είχαν χειροτονία με άδιάλειπτη άπο?

Μια πηγή: <https://mospat.ru/gr/news/46541/>